

Hoca
Ahmed
Yesevî
Su ve Ateş

ROMAN

Safiye Selma Hançer

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Yayın No: 573-1

Hoca
Ahmed
Yesevî
Su ve Ateş

Safiye Selma Hançer

2. Baskı Şubat 2022, Ankara, 2.000 Adet

ISBN 978-625-8023-90-9

Sertifika No: 48058

© Bütün yayın hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Kurulu'nun 27.05.2008/22-4 sayılı kararıyla uygun görülmüş ve Mütavelli Heyeti'nin 18.06.2008/1265-2/c sayılı kararıyla basılmıştır.

Ostim OSB Mah. 1256 Cadde
No: 11 Yenimahalle / ANKARA
0312 354 91 31 (pbx) - 0312 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr

*Bu kitap canım annem ve
babama bir armağandır.*

Özgeçmiş

1971 Ankara doğumlu yazar, ilkokulu Mithat Paşa İlköğretim Okulunda, ortaokulu Kurtuluş Ortaokulunda, liseyi de İbni Sina Hastanesi Sağlık Bilimleri Kolejinde tamamladı. Yaklaşık dört yıl hemşirelik yaptı. Hemşirelik yaparken Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Halk Bilimi okudu. Samsun, Ladik, Bingöl, Solhan, Kütahya, Aslanapa, Antalya-Manavgat ve Bursa'da Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği görevlerinde bulundu. 2005 yılında uzman öğretmen unvanı aldı. Hâlen Ankara Etimesgut Şehit Kaymakam Muhammed Fatih Safitürk Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğretmenlik yapıyor. Yazar evli ve iki çocuk annesidir.

Ön Söz

İslâm ışığı ile bugün dahi insanlığın yolunu aydınlatan bir Hoca Ahmed Yesevî romanı... 1093 yılında Türkistan'ın Sayram kentinde doğar Ahmed Yesevî. Küçük yaşta anne ve babasını ahirete uğurlar. Ablası Gevher Şehnaz hayattaki tek dayanağı olur. Gençliğinin ilk yıllarında ona hem İslâm ilmi hem ahlâkî terbiyesini verecek kişi olan Arslan Babâyla karşılaşır. Günümüzde Arslan Baba tarihî kişiliğinden ziyade efsanevi kişiliği ile tanınır. Efsaneye göre Arslan Baba, Hoca Ahmed Yesevî'ye Peygamber Efendimizin emaneti olan yaş bir hurmayı vermekle görevlendirilmiştir. Ahmed Yesevî önce Arslan Babâyla Yesî'de eğitimini sürdürür. Daha sonra hocası ölünce eğitimini tamamlamak için 12. asrın en önemli eğitim merkezi Buhara'ya gider. Burada Şeyh Yûsuf el-Hemedânî Hazretlerine bağlanır. Arapça, Farsça öğrenir. Din âlimi vasfına mutasavvıf vasfını da ekler. Hocası Hemedânî Hazretleriyle Irak, Horasan, Mâverâünnehir bölgesindeki şehirleri dolaşarak halka İslâm ahlâkını ve ilmini öğretir. Altmış yaşına geldiğinde kalan ömrünü, öğretilerini yayacak öğrenci yetiştirmekle ve tefekkürle geçirir. Altmış üç yaşında -Peygamber Efendimizin öldüğü yaşta- yerin altına kazdırdığı küçük bir çilehanede ömrünü tamamlar. 1166 yılında öldüğü zaman İslâm coğrafyasına yayılmış

binlerce öğrencisi vardır artık. Bu öğrenciler Anadolu ve Balkanlar'ın İslâmlaşmasında büyük rol oynarlar. Ahmed Yesevî'nin gezip dolaşarak söylediği yüzlerce "hikmet" dizesini âdeta yağmur gibi kurak topraklara yağdırırlar. İslâm dininin yeşerip filizlenmesini hatta bir çınar gibi köklenip büyümesini sağlarlar. Bu manevi iklimde büyüyen çınarlardan sadece bir kaçıdır Mevlânâ, Yûnus Emre, Hacı Bektâş-ı Velî, Hacı Bayrâm-ı Velî...

Hoca Ahmed Yesevî, sade bir göçebe hayatı yaşayan Türk milletine, ilâhî aşk nedir, edep nedir, ölüm nedir, varlık nedir, insan kötülüklerden nasıl uzaklaşır, sorularının cevaplarını en yalın, en samimi hâliyle anlatan bir Hâcedir. O, bu anlatılarını her yerde ve her zaman Türkçe söyledi, Türkçe yazdı. İşte bu nedenledir ki Türk tasavvuf geleneğinin kurucusu sayıldı. Söylediği hikmetlerle sadece 12. yüzyılın karanlığını aydınlatan bir ışık olmakla kalmadı, günümüze de hikmetlerin ışığı yansıdı.

Hoca Ahmed Yesevî nefsi köreltmek, tevazu göstermek, dünya malını hor görmek, soy ve din gözetmeksizin bütün insanları eşit saymak gibi ahlâkî düşüncelerini önce kendi hayatına uyguladı. Daha sonra dervişliğin kanaatkârlık faziletini, dinî-ahlâkî öğütlerini, peygambere ve çocuklarına olan muhabbetini, dünya zevklerine düşkünlüğün zararlarını hikmetler (öğütler) hâlinde, mantık ve iman gücüyle nesillere yaydı.

Samimi inanç ve davranışlarına hayran olan halk, ona çok bağlandı. Dünyada ve ahirette onu aziz bildi. Onu erenler katına çıkartıp şanını efsanelerle süsledi. Anadolu ve Türkistan evliyalari Hoca Ahmed Yesevî'yi pîr saydılar. Ona Pîr-i Türkistan dediler, Hâce-i Türkistan dediler.

Pîr-i Türkistan öldükten 200 yıl sonra şöhreti o kadar yayılmıştı ki Timur Han onun Yesi'deki mezarı üzerine muhteşem bir türbe yaptırdı. Bu türbe Orta Asya'nın hâlâ

en görkemli türbeleri arasında sayılır. Zarif minareleri ve turkuaz renkli çinileriyle muhteşem bir külliye olarak tüm insanları kendine çekmeye devam etmektedir.

İşte böylesi kıymetli Türk-İslâm şahsiyeti olan Hoca Ahmed Yesevî'yi 21. yüzyıla taşımayı kendime bir görev sayarak, bu kitap vasıtasıyla onun gençlik yıllarını kurgulamaya çalıştım. Dönemimizin gençliğiyle, yüzyıllar öncesinde yaşamış ilme aç ve her şeye duyarlı bir gencin hayatını kıyaslarken elde ettiklerimi fotoğraf kareleri gibi anbean okuyucuya sunmak istedim. Bu sunumda, yerkürenin oluşumundaki dört ana öge olan ateş, su, toprak ve hava elementlerinden “su ve ateş”in özelliklerinden faydalandım. Ateş yaktı, su serinletti cümlelerle. Allah'ın (c.c.) dediği gibi “*Ve canlı olan her şeyi sudan yarattık.*” (Enbiyâ sûresi 21/30) âyetinden yola çıkarak suyun damla damla aktığında nasıl yeşerttiğine, ateşin ise kontrol altına alındığında zarar veremeyeceğine şahitlik ettik. Böylece ateşle suyun romanı çıktı karşımıza. Hoca Ahmed Yesevî'nin öğrencilerinden biri oldu Kaan bu romanda. Tarihin gerçekliği ile hayallerimizin gerçeküstülüğü buluştuğunda kurgunun nehrinde akıp gittik bu sayfalarda.

Hoca Ahmed Yesevî'yi araştırırken birçok araştırmacının değerli makalelerine ulaştım. Onları okurken Türk tarihinin derinliklerinde, Hoca Ahmed Yesevî'nin hayatında, bugünkü genç nesiller için örnek olabilecek olayların aktarımı ile karşılaştım. Onun ne kadar iyi yetiştirilmiş bir genç olduğunu öğrendim. Bu kitabın kurgusunda bunları birleştirdim. Kitaba ilk bakışta belki bin yıl önce yaşamış bir gençle bugünün gençleri arasında hiçbir ortak yön bulamayacaksınız. Aldıkları eğitim başta olmak üzere zevkleri, tercihleri, kullandıkları araçlar ve binlerce unsur birbirinden farklı görünecek size. Ama kurgunun derinliklerine indiğinizde ahlâkî eğitimin kuralları ve davranışlarının binlerce yıl

geçse de aynı olduğunu göreceksiniz. Çünkü insanoğlunun dünyaya ilk indirildiğinden itibaren değişmeyen tek gerçek kendisinin Allah'ın kulu olduğunu bilmesidir. Bizleri yaratan Allah, bizi bizden daha iyi bildiği için onun terbiyesine kalbimizi açmalıyız. Ondan sonra her şey bir su gibi akıp gidecek ve biz ruhumuzdaki huzurla yaşam süreceğiz.

Safiye Selma HANÇER